

Işıl EGEMEN DEMİR

**MİLLETLERARASI KARMA
SÖZLEŞMELERDE
OBJEKTİF AKİT STATÜSÜ**



**FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2022**

MART 2022

ISBN: 978-975-368-630-3

BASKI/CİLT

Kiraz Medya Sanayi ve Ticaret A.Ş
Matbaacı Sertifika Numarası: 40162

YAYINLAYAN



Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Topyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(212) 850 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com
Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	III
KISALTMALAR LİSTESİ	XI
ÖNSÖZ	1

GİRİŞ

I. MİLLETLERARASI KARMA SÖZLEŞME KAVRAMI.....	4
II. KARMA SÖZLEŞMENİN TABİ OLDUĞU HÜKÜMLER SORUNU.....	5
III. MİLLETLERARASI KARMA SÖZLEŞMEYE UYGULANACAK HUKUK SORUNU	5
IV. ÇALIŞMANIN AMACI, KAPSAMI VE ELE ALINIŞ BİÇİMİ.....	8

BİRİNCİ BÖLÜM

KARMA SÖZLEŞME KAVRAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ

I. TÜRK HUKUKU AÇISINDAN KARMA SÖZLEŞME KAVRAMININ GELİŞİMİ	11
A. SÖZLEŞMELER SİSTEMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	14
1. İsviçre Özel Hukukunun Gelişimi.....	14
2. Roma Hukukunda Tıp Zorunluluğunun Sözleşme Serbestisine Evrim Süreci	17
a. Sınırlı Sayıda Davalar Sistemine Dayalı Sıkı Sözleşmeler Sistemi	17
b. Postklasik Dönemde Akitler Sisteminin Yumuşaması.....	19
3. Kilise Hukukunda Sözleşmelerin Hukuki Bağlayıcılığı	21
4. Kıta Avrupası Hukukunda Sözleşmelerin Hukuki Bağlayıcılığı.....	22
B. İSİMSİZ SÖZLEŞMELERİN GEÇERLİLİK NEDENİ OLARAK SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ İLKESİ	24
1. Sözleşme Özgürlüğü Kavramı	24
2. Sözleşme Serbestisinin Sınırlandırılması	25
C. TÜRK HUKUKUNDA SÖZLEŞME SERBESTİSİ VE SÖZLEŞME TİPLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	26

1. Türk Hukukunda İsimsiz Sözleşmelerin Geçerliliği ve Hukuki Dayanağı	28
2. İsimsiz Sözleşmenin Unsurları.....	31
3. Tip Serbestisi Kavramı	32
4. Sözleşme Özgürlüğüne Getirilen Olumlu Sınırlamalar.....	34
a. Olağanüstü Durumlarda Kanunda Öngörülen Sözleşme Yapma Zorunluluğu.....	36
b. Olağan Durumlarda Sözleşme Yapma Zorunluluğu.....	36
5. Sözleşme Özgürlüğüne Getirilen Olumsuz Sınırlamalar	37
D. DEĞERLENDİRMEZİZ	38
II. KARMA SÖZLEŞMELER	40
A. KARMA SÖZLEŞMENİN İSİMSİZ SÖZLEŞMELER KATEGORİSİ ALTINDA DEĞERLENDİRİLMESİ.....	41
1. Karma Sözleşmenin Hukuki Niteliği	41
2. “İsimli” Karma Sözleşme Kavramı.....	42
a. İsviçre Borçlar Kanunu (OR) m. 365/1	42
b. Alman Medeni Kanunu BGB m. 650a-h.....	43
B. KARMA SÖZLEŞMENİN ÖZELLİKLERİ	44
1. Hukuki İşlemin Tekliği	44
2. Farklı Sözleşme Tiplerine Ait Unsurları İçermesi	45
C. KARMA SÖZLEŞME TÜRLERİ	47
1. Tip Bağdaştırma Sözleşmeler / Kombine Sözleşmeler	47
a. Konuk Kabul Sözleşmeleri.....	48
b. Uzaktan Eğitim Sözleşmeleri.....	49
c. Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesi.....	51
d. Hastaneye Kabul Sözleşmeleri.....	56
2. Farklı Tipte Karşı Edimli Sözleşme / Çift Tipli Karma Sözleşme	59
a. Kapıcılık Sözleşmeleri	59
b. Lojman Tahsisli İşgörme Sözleşmeleri	60
c. Tip Birleşim Sözleşmeleri	63
D. KARMA SÖZLEŞMELERE BENZER SÖZLEŞMELER	67
1. Sözleşme Bağlantıları	67
2. Birleşik Sözleşmeler	68
3. Kendine Özgü (sui generis / sui iuris) sözleşmeler	69
4. Farklı Yan edimli Sözleşme	70
a. Farklı Yan Edimli Sözleşme Kavramı.....	70

b. Yan Edim – Ana Edim Ayrımı.....	71
c. Farklı Tıp Yan Edimli Sözleşmenin Hukuki Niteliği.....	72

İKİNCİ BÖLÜM

KARMA SÖZLEŞMELERİN TABİ OLDUĞU HÜKÜMLER

I. KANUNİ DÜZENLEMELERİN ROLÜ	74
II. HUKUKUN UYGULANMASI	76
III. İSİMSİZ SÖZLEŞMELERDE YORUM	78
A. Sözleşmenin Yorumlanması	79
B. Sözleşmenin Yorumuna İlişkin Genel İlkeler	79
1. Tarafların Gerçek ve Ortak İradelerinin Dikkate Alınması.....	79
2. Sözleşme Metnine Bağlılık	81
3. Sözleşmenin Yorumunda Örf ve Adetin Önemi	84
4. Sistematik Yorum İlkesi	85
C. Sözleşmenin Yorumlanmasında Yöntem.....	85
IV. İSİMSİZ SÖZLEŞMELERDE BOŞLUK DOLDURMA	88
A. Soğurma Teorisi (Absorbtionstheorie)	90
B. Kombinasyon Teorisi.....	92
C. Kıyasen Uygulama Teorisi	94
D. Yaratma Teorisi (Kreationstheorie).....	96
E. Öğretideki Yöntemlerin Değerlendirilmesi.....	97
1. Soğurma Teorisine İlişkin Değerlendirmemiz	97
2. Kombinasyon Teorisine İlişkin Değerlendirmemiz	98
3. Kıyasen Uygulama Teorisine İlişkin Değerlendirmemiz.....	99
V. KARMA SÖZLEŞMELERDE BOŞLUK DOLDURMAYA İLİŞKİN MAHKEME İÇTİHATLARI	101
A. Alman Federal Mahkeme İctihatları	101
B. İsviçre Federal Mahkeme İctihatları	105
C. Yargıtay Uygulaması	109

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUKTA SÖZLEŞMESEL BORÇ İLİŞKİLERİ

I. MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUKTA SÖZLEŞME KAVRAMI.....	113
A. İHTİLAFIN VASIFLANDIRILMASI	113
1. Yabancı Unsurlu İhtilaflarda Vasıflandırma Sorunu.....	113
2. Yabancı Unsurlu Vasıflandırmada Aşamalar.....	115

a. İç Hukuka Göre Vasıflandırma	115
b. Milletlerarası Özel Hukukta Vasıflandırma	116
B. SÖZLEŞME KAVRAMININ ÇERÇEVESİNİN BELİRLENMESİ	117
1. Roma Konvansiyonu Düzenlemesi	117
2. Sözleşme Kavramının Çerçevesinin Belirlenmesinde Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Rolü	119
a. ABAD'ın AB Mevzuatını Yorumlama Yetkisi	119
b. ABAD Kararlarında Sözleşme Niteliğinin Tespitinde Dayanak AB Mevzuatı	120
(1) ABAD'ın Sözleşme Niteliğinin Tespitinde Vasıflandırma Yetkisi	120
(2) Sözleşme Kavramının Yer Aldığı Diğer AB Mevzuatı	120
3. Sözleşme olarak Nitelendirmeye ilişkin ABAD İçtihatları	121
a. Martin Peters Bauunternehmung GmbH v. Zuid Nederlandse Aannemers Vereniging	121
(i) Hukuki Olay	121
(ii) ABAD Kararı	123
b. SPRL Arcado v SA Haviland	124
(i) Hukuki Olay	124
(ii) ABAD Kararı	125
c. Reichert and Kockler v. Dresden Bank	125
(i) Hukuki Olay	125
(ii) ABAD Kararı	126
4. ABAD Kararlarına İlişkin Değerlendirmemiz	128
a. ABAD'ın Vasıflandırma Yöntemine İlişkin Değerlendirmemiz	128
b. ABAD'ın Sözleşmesel Sorumluluğa İlişkin Kararlarına İlişkin Değerlendirmemiz	129
C. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA SÖZLEŞMESEL SORUMLULUK İLE HAKSIZ FİİL SORUMLULUĞUNUN YARIŞMASI	130
1. AB Hukukunda Sözleşmesel Sorumluluk – Haksız Fiil Sorumluluğu	130
2. Anglosakson Hukukunda Haksız Fiil ile Sözleşmesel Sorumluluk Arasındaki Bağlantı	131
II. TÜRK HUKUKUNDA HAKSIZ FİİL SORUMLULUĞU İLE SÖZLEŞME SORUMLULUĞU ARASINDAKİ BAĞLANTI	133
A. Türk Hukukunda Sebeplerin Yarışması	133
1. Sorumluluğun Kaynağı olarak Sebep Kavramı	133

a. Müspet Menfaat	134
b. Menfi Menfaat	134
c. Bütünlük Menfaati	134
2. Borcun Kaynağı olarak Sözleşme İhlali.....	135
a. Zararı Tazmin Etmekle Sorumluluk.....	135
b. Sözleşmesel Sorumluluk – Haksız Fiil Sorumluluğu Ayrımı	136
3. Sözleşme Sorumluluğu ile Haksız Fiil Sorumluluğunun Yarışması	137
4. Sorumluluk Sebeplerinin Yarışmasında Farklılaşan Hukuki Sonuçlar.....	139
a. Zamaşımı süresi.....	139
b. Sorumsuzluk Anlaşması.....	140
c. Yardımcı Şahsın Fiillerinden Dolayı Sorumluluk	141
d. Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	141
5. 6098 s. TBK’ya Göre Hâkimin Belirleme Yetkisi	142

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

OBJEKTİF AKİT STATÜSÜNE İLİŞKİN HUKUKİ DÜZENLEMELER

I. SÖZLEŞMELERDE ESASA UYGULANACAK HUKUK.....	144
A. GENEL OLARAK	144
B. UYGULANACAK HUKUKUN TESPİTİ.....	145
C. OBJEKTİF AKİT STATÜSÜ KAVRAMI.....	147
II. TARİHSEL GELİŞİM İÇERİSİNDE TÜRK HUKUKUNDA AKİT STATÜSÜ	147
A. GENEL OLARAK	147
1. Memaliki Osmaniyede Bulunan Ecnabilerin Hukuk ve Vezaifi Hakkında Kanunu Muvakkat.....	150
2. Mülga 2675 s. MÖHUK m. 24	151
3. 5718 S. MÖHUK m. 24 Düzenlemesi	153
a. Genel Olarak	153
b. MÖHUK M. 24 Çerçevesinde Hukuk Seçimi.....	155
(1) Hukuk Seçiminin Kapsamı.....	155
(2) Hukuk Seçiminin Geçerliliğine Uygulanacak Hukuk	155
(3) Hukuk Seçiminin Hukuki Niteliği	156
4. 5718 s. MÖHUK m. 24/4 Hükmü Uyarınca Objektif Akit Statüsü	157
III. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA AKİT STATÜSÜNE İLİŞKİN HUKUKİ DÜZENLEMELER.....	160
A. SÖZLEŞMESEL BORÇ İLİŞKİLERİNE UYGULANACAK HUKUKA DAİR ROMA KONVANSİYONU	160

1. Milletlerarası Özel Hukuku Uyumlaştırma Çabaları	161
2. Roma Konvansiyonunun Hazırlık Çalışmaları	162
3. Roma Konvansiyonunda Sözleşmelere Uygulanacak Hukuka İlişkin Düzenleme	164
4. Konvansiyon Kapsamında Hukuk Seçimi Yokluğu Halinde Uygulanacak Hukuk.....	165
B. SÖZLEŞMESEL BORÇ İLİŞKİLERİNE UYGULANACAK HUKUKA DAİR ROMA I TÜZÜĞÜ	167
1. Hazırlık Aşaması.....	167
2. Tüzüğün Sözleşmelere Uygulanacak Hukuka İlişkin Düzenlemesi.....	169
3. Roma I Tüzüğü m. 4 – Objektif Bağlama Kuralı.....	173
C. İSVİÇRE MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK HAKKINDA KANUN	174
V. OBJEKTİF GENEL KURALIN SÖZLEŞMENİN AYRILABİLİR KISIMLARINA UYGULANMASI	175
A. SÖZLEŞMENİN AYRILABİLMESİ KAVRAMI.....	175
1. Genel Olarak	175
2. Kıta Avrupası Hukukunda Sözleşmenin Kısımlarına Farklı Hukukların Uygulanması	176
3. AB Hukukunda Sözleşmenin Ayrılabilir Kısımlarına Farklı Hukukların Uygulanması	177
4. Sözleşmenin Ayrılabilir Kısımlarına Farklı Hukuklarının Uygulanmasına Dair Türk Hukuku Düzenlemesi	178
B. AYIRMA KURAMI / DEPEÇAGE	178
1. Dépeçage Kavramı.....	178
2. Ayırma Kuramında Atfın Niteliği.....	180
3. Ayırma Kuramına Tabi Tutulabilecek Kısımlar	182
a. Sözleşmenin Ayrılabilir Kısımları.....	182
b. Kısmî Sorun – Önsorun Ayrımı	183
C. AYIRMA KURAMI TÜRLERİ	185
1. Genel Olarak	185
2. Sübjektif Ayırma.....	188
a. Kavram.....	188
b. Sübjektif Ayırmanın Hukuki Niteliği.....	189
c. Sübjektif Ayırmanın Geçerlilik Şartları	192
d. Hukukun Dolanılmasının Sübjektif Ayırmanın Geçerliliğine Etkisi	194
3. Objektif Ayırma.....	195
a. Kavram.....	195

b. İstisnaî Özelliği	196
c. Şartları	197
(i) Sözleşmenin Bir Kısımının Diğerinden Ayrılabilir Olması	197
(ii) Çelişen Sonuçların Ortaya Çıkmaması	198
(iii) Ayrılabilir Kısımların Bağımsızlığı	199
d. Objektif Ayırmada Hukukun Dolanılması	201

BEŞİNCİ BÖLÜM

OBJEKTİF AKİT STATÜSÜNÜN TESPİTİNDE “EN SIKI İLİŞKİLİ HUKUK”

I. YABANCI UNSURLU BORÇ İLİŞKİLERİNE UYGULANACAK HUKUKUN TESPİTİNDE İLKELER	203
A. GENEL OLARAK	203
B. 19. YÜZYILA KADAR UYGULANACAK HUKUKA DAİR KABUL EDİLEN İLKELER	203
1. Statüler Öğretisi Öncesi Dönem	203
2. Hukukun Ülkeselleşmesi ve Ülkesellik İlkesi	204
3. Glossatorlar Devri	205
4. Statüler Teorisi	207
C. 19. YÜZYILDA YENİ BİR BAĞLAMA İLKESİ: EN SIKI İLİŞKİLİ HUKUK İLKESİ	208
1. En Sıkı İlişkili Hukuk İlkesinin Ortaya Çıkması	208
2. En Sıkı İlişki İlkesinin İşlevleri	209
a. Bağlama Kuralı olarak En Sıkı İlişkili Hukuk İlkesi	209
b. Kaçınma Kuralı Olarak En Sıkı İlişkili Hukuk İlkesi	210
II. BAĞLAMA KURALI OLARAK “EN SIKI İLİŞKİLİ HUKUK”	212
A. ROMA KONVANSİYONU M.4 BAĞLAMINDA EN SIKI İLİŞKİLİ HUKUK	212
B. ROMA I TÜZÜĞÜ M. 4 BAĞLAMINDA EN SIKI İLİŞKİLİ HUKUK	216
III. EN SIKI İLİŞKİYİ SOMUTLAŞTIRMAYA YÖNELİK İLKE “KARAKTERİSTİK EDİM”	217
A. EN SIKI İLİŞKİ İLE KARAKTERİSTİK EDİM İLKESİ ARASINDAKİ BAĞLANTI	217
1. Genel Olarak	217
2. İsimsiz Sözleşmeler Açısından Bağlantının Değerlendirilmesi	218

B. KARAKTERİSTİK EDİME BAĞLI BAĞLAMA NOKTALARININ HUKUKİ NİTELİĞİ.....	219
1. Karine Kavramı.....	219
2. Kanuni Karineler.....	223
C. DEĞERLENDİRME MİZ	226
IV. KAÇINMA KURALI OLARAK EN SIKI İLİŞKİLİ HUKUK	232
A. GENEL OLARAK	232
B. ROMA KONVANSİYONU M.4'TE YER ALAN KAÇINMA KURALI	233
C. ROMA I TŪZŪĞŪ M. 4/3	236
D. MŌHUK M. 24/4 SON CŪMLENİN HUKUKİ NİTELİĞİ	238
SONUÇ	242
KAYNAKÇA.....	247

KISALTMALAR LİSTESİ

AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
A.Y.	Anayasa
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch
bknz	Bakınız
c.	cümle
C	Cilt
E.	Esas
E.T.	Erişim Tarihi
HD	Hukuk Dairesi
HMK	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İsv.	İsviçre
İsv. BK	İsviçre Borçlar Kanunu (Schweizerisches OR)
İsv. IPRG	İsviçre Devletler Özel Hukuku Hakkında Kanun
K.	Karar
m.	Madde
mBK	Mülga Borçlar Kanunu
MÖHUK	Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
p.	Paragraf
Rn.	Kenar Numarası (Randnummer)
s.	Sayfa
S.	Sayı
T.	Tarih
TBK	Türk Borçlar Kanunu
TMK	Türk Medeni Kanunu
TTK	Türk Ticaret Kanunu
ZGB	Schweizerisches Zivilgesetzbuch

ÖNSÖZ

Yabancı unsurlu sözleşmesel borç ilişkileri, milletlerarası özel hukukun önem arz eden konularından biridir. Bunun nedeni, milletlerarası ticari ilişkilerin ekseriyetle bir sözleşmeye dayanması ve taraflar arasındaki hukuki ilişkinin bu borç sözleşmesine dayanmasıdır. Milletlerarası ticari hayatta borç ilişkilerinin artması, yabancı unsurlu uyumsuzlukların da artmasını beraberinde getirmiş; özellikle uyumsuzluklara uygulanacak hukuk konusu önem kazanmıştır. Milletlerarası ticari ilişkilerin dayandığı yabancı unsurlu borç ilişkilerine hangi hukukun uygulanacağını tespiti, yabancı unsurlu özel hukuk ilişkilerini yöneten Milletlerarası Özel Hukukun konusunu oluşturur. Şahsi, coğrafi ya da konu itibarıyla yabancı bir hukukla bağlantılı olan özel hukuk ilişkileri temel olarak 12.12.2007 tarihinde yürürlüğe giren 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanuna¹ tabidir. Yabancılık unsuru içeren sözleşmelere uygulanacak hukuk, 5718 s. MÖHUK'un yürürlükten kaldırdığı 2675 sayılı MÖHUK'ta tek ve genel bir madde olan 24. maddede düzenlenmişken, 5718 sayılı MÖHUK'ta ise, sözleşmelere uygulanacak hukuk konusunda genel bağlama kuralı olan 24. maddenin yanı sıra, Sözleşmesel Borç İlişkilerine Uygulanacak Hukuk hakkındaki Roma Konvansiyonu² ve sözkonusu Konvansiyonun yerini alan Sözleşmesel Borç İlişkilerine Uygulanacak Hukuka Dair Roma I Tüzüğü³

¹ RG : 12/12/2007 – 26728

² Convention on the law applicable to contractual obligations 80/934/ ECC (Rome Convention), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV%3A133109> E.T: 09.05.2016. Sözleşmesel Borç İlişkilerine Uygulanacak Hukuk hakkında Konvansiyon (80/934/ECC) 19 Haziran 1980 tarihinde imzaya açılmış ve 1 Nisan 1991 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

³ 17 Haziran 2008 Tarihli Sözleşmeden Doğan Borç İlişkilerine Uygulanacak Hukuka İlişkin Roma I Tüzüğü. Regulation (EC) No. 593/2008 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the Law Applicable to Contractual Obligations (Rome I), O.J. L 177/6, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32008R0593>, E.T: 09.05.2016.

düzenlemesine paralel olarak, bazı sözleşmeler açısından özel bağlama kurallarına yer verilmiştir. MÖHUK 25. madde ile taşınmazlara ilişkin sözleşmeler, 26. madde ile tüketici sözleşmeleri, 27. madde ile iş sözleşmeleri, 28. madde ile fikrî mülkiyet haklarına ilişkin sözleşmeler ve 29. madde ile eşyanın taşınmasına ilişkin sözleşmeler bakımından özel bağlama kuralları kabul edilmiştir. Sözleşmelere ilişkin genel bağlama kuralından sonra özel bağlama kurallarına yer verilmesinin gerekçesi, sözleşmelere uygulanacak hukuku düzenleyen genel kuralın tüm akit tipleri açısından yeterli olmayacağına düşünülmesidir. Yabancılık unsurunu içeren bir sözleşmeyle karşılaşıldığında önce bu sözleşmenin MÖHUK 25 ilâ 29. maddeler arasında düzenlenen sözleşme tiplerinden birinin kapsamına girip girmediği tespit edilecek; eğer uyumsuzluk konusu sözleşmeye ilişkin özel bağlama kuralı tespit edilemezse, bu durumda MÖHUK m. 24'te yer alan genel kanunlar ihtilafı kuralına göre uyumsuzluğun esasına uygulanacak hukuk tespit edilecektir.

Sözleşmelerin esasına uygulanacak hukuka ilişkin genel kanunlar ihtilafı niteliğindeki MÖHUK m. 24, sözleşmeler alanındaki irade serbestisi ilkesine paralel olarak, milletlerarası özel hukukta sözleşmelere uygulanacak hukukun tespitinde de irade serbestisi ilkesi benimsenmiş, tarafların, sözleşmeye uygulanacak hukuku belirleyebilmelerine; yani hukuk seçimine / sübjektif bağlama kuralına imkân tanınmıştır. Milletlerarası sözleşmelerde hukuk seçimi imkanı getirilmiş olmasına rağmen, çoğu sözleşmede tarafların bir uzlaşmaya varamayarak hukuk seçimini es geçmeleri veya hukuk seçimini önemsememeleri gibi nedenlerle sübjektif bağlama kuralının ihdas edilmemiş olması mümkündür. Böyle durumlarda sözleşmenin tabi olacağı hukukun tayini MÖHUK m. 24/(4)'te yer alan objektif bağlama kuralına göre yapılmaktadır. O halde, akit statüsünün tayininde, ilk aşamada tarafların irade muhtariyeti doğrultusunda bir hukuk seçimi yapmış olup olmadıklarına bakmak gerekir. Eğer böyle bir hukuk seçimi yoksa, MÖHUK m. 24/(4)'e göre sözleşme en sıkı ilişkili hukuk uygulanır. Objektif bağlama kuralı olarak kabul edilen en sıkı ilişkinin, karakteristik edim kriterine göre tesbiti öngörülmüştür. Kanunda tanımı yer almayan karakteristik edimin tesbiti için, MÖHUK m. 24'te birtakım bağlantı noktaları sayılmıştır. Ancak karakteristik edim kriteri de her zaman en sıkı ilişkili hukukun tayininde yardımcı olamamaktadır. Örneğin karakteristik edimin tesbit edilemediği karma sözleşmelerde, tarafların edimlerinden hangisinin karakteristik edim ol-

duğuna karar verilemiyorsa, bu durumda en sıkı ilişkili hukukun karakteristik edim kriterine bağlı olarak tesbiti m¼mk¼n olamayacaktır. Çalışmamız bu sorunun öz¼m¼ne ışık tutmayı amaçlamaktadır.

Çalışmamızda öncelikle isimsiz sözleşmelerin ortaya çıkışında vazgeçilmez etmenler olan irade serbestisi ve tiplēme olgusunun tarihsel gelişimi üzerinde durulacak, isimsiz sözleşmeler ve daha sonra karma sözleşmeler incelenecektir. İnceleme konusu karma sözleşmelere indirgendikten sonra, sözleşmelere uygulanacak genel kural olan 5718 S. MÖHUK m. 24 hükm¼, Roma Konvansiyonu ve Roma I Tüz¼đ¼ dikkate alınarak incelenecek, sonuçta da karma sözleşmeler bakımından MÖHUK m. 24'¼n uygulaması bakımından bir sonuca varılmaya çalışılacaktır.